

הרב יעקב מאיר

פעולת בני עקיבא לצעירים ובוגרים

כתיבה | עטרה מרקוביץ, כותבת תוכן

שרה באואר, רכזת פיתוח תוכן

גיל: נבטים-הרא"ה

משך הפעילות: כשעה

רציונל:

הרב יעקב מאיר (1856–1939) עסק בפעילות ציבורית נרחבת למען עם ישראל בארץ ישראל ומחוצה לה. במסגרת תפקידיו פעל הרב בין השאר למען אחדות בין פלגים בעם, להפצת השפה העברית ולעידוד עלייה לארץ, וכל זאת תוך כדי עיסוק מעמיק בתורה. בסוף ימיו כיהן בתפקיד הרב הראשי הספרדי הראשון של ארץ ישראל. תנועת בני עקיבא מושפעת מדמותו של הרב יעקב מאיר ומנכונותו להירתם לכל משימה שעם ישראל זקוק לו בה.

מטרות:

1. החניכים ילמדו על חייו של הרב יעקב מאיר ועל דמותו הייחודית.
2. החניכים יעמיקו בתודעת השליחות וההתמסרות לצורכי העם.
3. החניכים יציגו מטרה אחת שהם רוצים לקבל עליהם למען עם ישראל לאור דמותו של הרב יעקב מאיר.

ציוד נדרש:

צעירים:

- פתקים עם עובדות מחיי הרב מאיר
- דפים
- טושים
- פלסטלינה

בוגרים:

- דף מצולם כמספר החניכים ובו סיפור חייו של הרב יעקב מאיר
- דפים ועטים כמספר החניכים
- פלסטלינה
- שקית זבל

נוסף על כך – לבחירה מהאפשרויות:

- קפלות או קוביות
- רמקול
- מילות השיר "כאן ביתי" מודפסות
- כרטיסיות אלמנטים מהשיר
- חידות מודפסות ועטים
- קטע על לימוד תורה מצולם כמספר החניכים

מקורות להרחבה:

[ויקיפדיה – הרב יעקב מאיר](#)

מבנה הפעילות:

- שלב א – מי אני ומה שמי? הכרות עם הרב יעקב מאיר (15–20 דקות)
- שלב ב – עם ישראל צריך אתכם! (30 דקות)
- שלב ג – מה עושים עם זה? (15 דקות)
- שלב ד – סיכום (5 דקות)

צ'ירי

כתבו לפני הפעולה בפתקים את העובדות על הרב מאיר (נספח 1). אם מספר החניכים גדול ממספר העובדות שבנספח אפשר להוסיף עוד עובדות מהסיפור (נספח 2).

חלקו לכל חניך, זוג או שלישייה (לפי גודל השבט) עובדה מחייו של הרב יעקב מאיר (נספח 1). הקציבו להם שלוש דקות ובקשו מהם להכין הצגת פנטומימה של העובדה שקיבלו, והם יציגו אותה לכל השבט. אם יש צורך, הציעו להם דפים וטושים לכתוב מילים שיעזרו לשבט להבין מה הם מציגים. שימו לב שהחניכים אינם כותבים את התשובות אלא רמזים, כמו "ירושלים", שנה מסוימת וכו'. כל זוג יציג את הפנטומימה, והשבט יצטרך לגלות מה הם מציגים.

אחרי שכל הזוגות יסיימו להציג ערכו סבב, וכל חניך יגיד פרט מחייו של הרב מאיר שהציג זוג חניכים אחר.

בולרי

חלקו לכל חניך וחניכה דף ובו סיפור חייו של הרב יעקב מאיר (נספח 2). הקציבו לחניכים שתי דקות לקרוא את הטקסט ואמרו להם לנסות לזכור כמה שיותר עובדות.

אספו את הסיפור וחלקו לכל חניך וחניכה דף ועט.

בקשו מהם לכתוב את כל מה שהם זוכרים על הרב. המטרה היא לזכור כמה שיותר עובדות, ומי שזוכר הכי הרבה – מנצח. אם המשימה קשה מדי לחניכים שלכם, אפשר למלא אותה בזוגות או בשלישיות.

בסוף המשימה חלקו את החניכים לזוגות והחזירו להם את הדפים עם סיפור חייו של הרב מאיר. בקשו מהם לבחור יחד פרט אחד בפעילות של הרב שהתחברו אליו. לאחר מכן כנסו את החניכים וערכו סבב, וכל זוג ישתף בפרט שבחר ויסביר את הבחירה שלו, למה בפרט הזה התחברו, מדוע הם חושבים שזה דבר משמעותי וכו'.

חלק א

הניחו במרכז המעגל שקית זבל.

שאלו את החניכים: מה יגרום לכם לקחת את השקית ולנקות את הסביבה שאנחנו יושבים בה?

בקשו משניים-שלושה חניכים לענות על השאלה (אם יש צורך, שיענו בהצבעה), ולאחר מכן בקשו מכל השבט שכל מי שיענה בחיוב על השאלה שאתם שואלים שירים את היד:

1. אם הקומונרית תגיד לכם לנקות, תנקו?

2. אם יגידו לכם שתקבלו מאה שקלים אם תנקו כאן, תעשו את זה?

3. אם ההורים שלכם יבקשו מכם לנקות, תנקו?

4. אם ראש המועצה או ראש העיר יעשה מבצע, וכל מי שינקה וימלא חמש שקית זבל יקבל טלפון חדש, תנקו?

5. אם תבואו לפעולה ותראו שממש מלוכלך מסביב, תיקחו את השקית ותאספו קצת זבל כדי שיהיה נעים יותר?

6. אם אתם הולכים לסבא וסבתא ורואים שמחוץ לבית שלהם מפוזרים דפים ושקיות שעפו ברוח, תרימו אותם?

הסבירו לחניכים: לפעול למען עם ישראל פירושו לא לעשות דברים טובים רק אם יבטיחו לי משהו בתמורה; גם לא לחכות שמישהו יגיד לי מה צריך לעשות ואז אחשוב אם מתאים לי לעשות. לפעול למען עם ישראל פירושו להבין שיש מציאות שצריכים לשנות אותה, לפעול בה ולשפר אותה, וללכת בעצמנו לעשות את מה שצריך.

שאלו אותם: אם נקביל את זה לשקית זבל, מה צריך לקרות בשביל שננקה? התשובה היא שנגיע למקום שיש בו לכלוך ופשוט נבין שאנחנו צריכים להרים את השקית בלי לחכות שמישהו יגיד לנו לעשות את זה. להקשיב למה שהסביבה מבקשת מאיתנו – ולבצע.

חלק ב

בשלב הזה נעבור לדבר על תחומים ספציפיים שהרב פעל בהם. מוצעות כאן ארבע מתודות שמתאימות לכל מיני גילים ואוכלוסיות. מומלץ לבחור שניים-שלושה נושאים שמתאימים לחניכים שלכם ולהתמקד בהם.

1. חידוץ חייב לארץ

השמיעו לחניכים את השיר "כאן ששר עוזי חיטמן" (מומלץ לחלק את המילים (נספח 3)). שאלו את החניכים: מי אוהב את ארץ ישראל? למה? אחרי שכמה חניכים יענו, פזרו על הרצפה כרטיסיות אלמנטים שמוזכרים בשיר (נספח 4):

חברים	בית	ים	באר	משפחה	פרח	דשא	שירים
-------	-----	----	-----	-------	-----	-----	-------

בכל פעם קחו כרטיסייה אחת ושאלו: אתם עדיין אוהבים את ארץ ישראל למרות שלקחתי לכם את _____? למה אתם אוהבים אותה?

! **סכמו והסבירו:** אנחנו לא אוהבים את ארץ ישראל כי יש בה דבר מסוים שאנחנו יכולים להצביע עליו, אלא זו אהבה שאינה תלויה בדבר. כשעולים לארץ מוותרים על הרבה דברים: על חברים, על משפחה שגרה בחו"ל, על בית, על נוף אהוב, על הרגלים ועל תרבות שלמה. עלייה לארץ היא הקרבה גדולה מאוד שנעשית כי יש משהו גדול יותר מכל הפרטים הקטנים: ארץ ישראל היא הבטחה אלוקית לעם ישראל, והקשר שלנו איתה הוא קשר עמוק שטבוע בתוכנו, שגדול יותר מהפרטים הקטנים.

2. הלשפה הפלכרית

חלקו לחניכים כתב חידה (נספח 5) ובקשו מהם לפתור אותו. בשבטים גדולים חלקו את השבט לכמה קבוצות וערכו תחרות בין הקבוצות מי פותר את החידה הכי מהר. **שימו לב:** יש שני כתבי חידה לפי גילם של החניכים.

? **שאלו:** איך חוויתם את תהליך הפתרון? האם היו דברים שהיו יכולים להקל עליכם בפתרון החידה? איך הייתם מרגישים אילו הקטע היה כתוב בכתב חידה אחיד או בעברית?

! **הסבירו:** כשהחל עם ישראל לשוב לארץ מארצות שונות היה כאן בליל גדול של שפות שהתנהל כמו כתב חידה מבלגן. הרב יעקב מאיר הבין שהדרך לאחד את העם היא לדבר שפה אחת שכולם יבינו. כמו כן עם השיבה לארץ אבותינו יש מעלה גדולה בשיבה לשפת אבותינו, השפה העברית, שבה דיברו בארץ ישראל. אל הרב יעקב מאיר הצטרפו אליעזר בן יהודה ואנשים נוספים, והם הסתובבו ברחבי הארץ, לימדו עברית ועודדו את הציבור להשתמש בה.

3. **אחד, פה**

חלקו את החניכים לזוגות או קבוצות של עד שישה חניכים. תנו לכל קבוצה קפלות והקציבו להם חמש דקות לבנות את המגדל היפה ביותר שהם יכולים לבנות. לאחר מכן בקשו מהם לפרק את המגדלים ולבנות מגדל אחד כולם יחד. (כדאי להביא קוביות משחק צבעוניות ולחלק מראש לכל קבוצה קוביות בצבע אחד, ולאחר מכן כל הצבעים יחד ישתלבו במגדל הגדול.)

? **שאלו:** איזה מגדל מפואר יותר? מה הרגשתם כשביקשנו מכם לפרק את המגדל שלכם? איך תרם הפירוק של המגדלים למגדל הגדול?

! **הסבירו:** עם ישראל מורכב מקבוצות שונות שלהן מנהגים שונים ומסורות מגוונות. אחרי שחזרנו לארץ, היות שיש לנו מטרה משותפת של הקמת מדינה וחיים ביחד, כדי ליצור את המגדל הגדול אנחנו צריכים לוותר על דברים מסוימים, כמו שוויתרתם על המגדל הראשון שבניתם. כל הלבנים יחד, כל אחת והצבע שלה, המאפיינים הייחודיים שלה, מרכיבות את הבניין הגדול. הרב יעקב מאיר רצה לבנות את המגדל הגדול של איחוד עם ישראל בלי לוותר על הייחודיות של כל קבוצה. המאמץ הזה היה חשוב לרב, ואנחנו לומדים אותו ממנו.

4. **איננו אלה**

למדו עם החניכים את הקטע שלהלן וערכו דיון (בשבטים גדולים אפשר ללמוד בקבוצות):

חשיבות לימוד תורה

"חשיבותו של לימוד תורה הוא נושא שצריך להעמיק ולהאריך בו הרבה כדי לעמוד עליו בשלמות. וכאן אזכיר רק עניין אחד (מתוך רבים) בתקווה שמתוך כך יתקיים בך 'ואידך זיל גמור'."

ערכו של לימוד תורה, מעבר להיותו מצווה, הוא בהשפעה הגדולה שיש לו על נפש האדם, בישרות שהלימוד נוטע בנפש האדם, ובהפנמת המידות הטובות והערכים היהודיים. אין דבר שמשפיע על האדם ומטמיע בו ערכים של חסד, רחמים, צדקה, ישרות, משפט, אהבת האומה והאדם בכלל כמו התורה.

עולם הערכים של האדם הולך ונבנה במשך חייו, והדברים אותם פוגש האדם בחייו מעצבים אותו ומשפיעים על התנהגותו ודעותיו. ולא דומה מי שעולמו הפנימי נבנה מתוך התמלאות בדברי תורה, לאדם שעולמו הפנימי נבנה בלי תורה. העושר המחשבתי והנשמתי שהתורה מעניקה ללומד אותה, והתרכזות האדם סביב עניינים רוחניים, מעלים את האדם אל גובהם של דברי התורה עצמם. אומנם תלוי הדבר במידת לימוד התורה ובהתמדת האדם, אבל כל מפגש עם התורה מוסיף משהו ללומד"

(הרב אוריאל טוויטו, מתוך אתר ישיבה).

חשבו: אילו דברים יכולים להשתנות אצל מי שלומדים תורה? אילו מידות הם יכולים לרכוש? האם הרגשתם שמשהו שלמדתם השפיע עליכם?

מגיל צעיר עסק הרב יעקב מאיר בתורה והשקיע רבות בלימוד ובכתיבת חידושים על התורה. עלינו ללמוד ממנו את המסירות לתורה ואת ההשקעה בה, וכמובן, עלינו להשתדל בעצמנו ללמוד הרבה תורה ולהשתפר במידות שלנו בעקבות הלימוד.

שאלה ג – מה חלשים אתכם? נסו דקאו

בקשו מהחניכים לחשוב, כל אחד בנפרד, על משהו או מישהו בסביבה שלהם – במשפחה, בסניף, בכיתה או בכל פורום אחר – שצריך עזרה והם יכולים לעזור לו. חלקו לכל חניך וחניכה חתיכת פלסטלינה, והם יפסלו בה את הדבר שהם יכולים לעזור בו. אחרי כמה דקות ערכו סבב, והחניכים יציגו את היצירות שלהם ואת המשימות שהם רוצים לקבל עליהם.

טיפ: אל תוותרו על הפלסטלינה, היא מעודדת חניכים ליצירתיות ולמחשבה. נוסף על כך חשוב לשים לב שהחניכים רגישים זה לזה ואינם מזלזלים במטרות של חבריהם.

שאלה ד – סיכום 5 דקאו

סכמו את מהלך הפעולה:

- למדנו בפעולה זו על הרב יעקב מאיר זצ"ל, ששימש בכמה תפקידים ציבוריים והיה הרב הראשי הספרדי הראשון של ארץ ישראל.
- דיברנו על ערך השליחות וההתמסרות לסביבה שאנחנו לומדים מהרב. דיברנו על כך שעלינו להקשיב לסביבה ולשמוע איפה נדרש מאתנו לפעול, בלי לחכות שמישהו יגיד לנו מה לעשות או יבטיח לנו פרס על כך.
- התמקדנו בפעולה בכמה תחומים המאפיינים את פעילותו של הרב (לימוד תורה, השפה העברית, אחדות בעם, עלייה לארץ).
- בסוף הפעולה בחרנו כל אחד לקבל עליו מעשה אחד למען הסביבה לאור העשייה וההתמסרות לציבור שלמדנו מהרב יעקב מאיר.

נספחים

נספח 1 – עובדות מחייו של הרב יעקב מאיר

1. נולד בירושלים בשנת תרט"ז (1856)

2. למד תורה כל חייו והיה גדול בתורה

3. יצא לשליחות בכמה מקומות: בבוכרה, בצפון אפריקה וביוון

4. כשהיה בשליחות בבוכרה קראו היהודים בעיר לבנים שנולדו להם על שמו

5. עזר להקים שכונות בירושלים

6. פעל למען הפצת השפה העברית

7. פעל למען אחדות וקירוב לבבות בין אשכנזים לספרדים

8. כשהיה רב ביוון הייתה שם שרפה ונשרפו הרבה חידושי תורה

9. היה הרב הראשי הספרדי הראשון של ארץ ישראל במסגרת

10. נפטר בן 83 בליל שבת פרשת נשא, בשנת 1939.

סיפור חייו של הרב יעקב מאיר

הרב יעקב מאיר נולד בז' אייר 1856 בירושלים. הרב למד תורה כבר מגיל צעיר, ובגיל 15 החל ללמוד בישיבת המקובלים "בית אל". בגיל 16 נישא לרחל יצחקי, המשויך ללמוד תורה והחל לעסוק בפעילות ציבורית. בגיל 23 הרב לקח חלק בהקמת בית החולים "משגב לדרך" בירושלים. בגיל 26 יצא הרב לשליחות מטעם "כולל ירושלים" בבוכרה, עיר יהודית שמעטים משליחי ירושלים הגיעו אליה. בעיר הרב התקבל בכבוד גדול, ויהודי העיר קראו על שמו לבנים שנולדו בתקופה שבה הרב שהה בעיר. הרב תיקן בעיר תקנות דתיות ועודד אותם לעלות לארץ, ואכן לאחר שהרב חזר לירושלים משליחות נוספת, בצפון אפריקה, רבים מיהודי בוכרה החלו לעלות לירושלים, וגם שם הרב שימש דמות משמעותית עבור הקהילה שלהם.

לאחר שהרב חזר לירושלים הוא התמנה לדיין בבית דין ולחבר ב"וועד העדה הספרדית", ובמסגרת הפעילות בוועד סייע להקמת שכונות חדשות בעיר כמו ימין משה, עזרת ישראל ושכונת הבוכרים. הרב מאיר פעל לקירוב בין אשכנזים וספרדים, בירושלים ומחוצה לה, בתקופה שבה הייתה מתיחות בין העדות. עוד דבר שהיה חשוב לרב הוא הפצת השפה העברית המתחדשת: הוא הקים חברה ששמה "שפה ברורה", שאליה הצטרף אליעזר בן יהודה, ובה לימדו עברית ועודדו את השימוש בשפה.

הרב היה ממקימי בית החולים הראשון היהודי הראשון בעיר יפו.

בשנת 1906 התמנה הרב יעקב מאיר לרב הראשי הספרדי של ירושלים, אך בעקבות ויכוחים בקרב יהודי העיר כיהן בתפקיד כחצי שנה בלבד. בשנת 1907 הזמינה אותו קהילת סלוניקי שביוון להיות הרב ומנהיג הקהילה. הרב שימש בתפקיד זה יותר מעשר שנים, סייע משם בשחרור ארץ ישראל במלחמת העולם הראשונה והיה בקשר עם ראשי התנועה הציונית בעניין זה. בשנת 1917 פרצה שרפה גדולה מאוד בסלוניקי, ונשרפה בה מחצית מהעיר. נשרפו גם ספרים רבים וחידושי תורה שכתב הרב מאיר. הרב לא התמקד רק באובדן האישי שלו אלא סייע לנפגעי השרפה ודאג להם למים, לתרופות ועוד.

בשנת 1921 ייסד הרב אברהם יצחק הכהן קוק את הרבנות הראשית בארץ ישראל כדי שתהווה הנהגה דתית במאמצים להקמת מדינה יהודית. הרב קוק היה הרב הראשי האשכנזי, והרב יעקב מאיר היה הרב הראשי הספרדי. הרב התאמץ לחזק את הזהות היהודית בקרב יהודי הארץ ואף ניסה ליצור יחסים טובים בין היהודים לערביי הסביבה.

בליל שבת פרשת נשא, ט' בסיוון תרצ"ט (1939), נפטר הרב והוא בן 83.

נספח 3 – מילות השיר "כאן"

כאן (עוזי חיטמן)

כאן ביתי, פה אני נולדתי
במישור אשר על שפת הים
כאן החברים איתם גדלתי
ואין לי שום מקום אחר בעולם

כאן ביתי, פה אני שיחקתי
בשפלה אשר על גב ההר
כאן מן הבאר שתיתי מים
ושתלתי דשא במדבר.

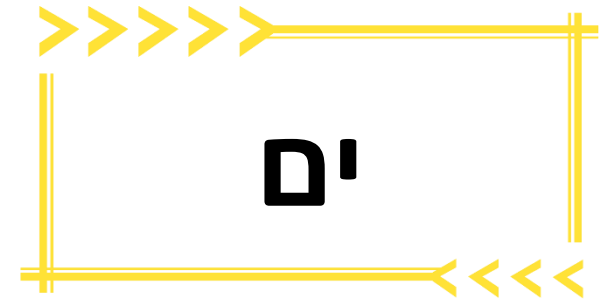
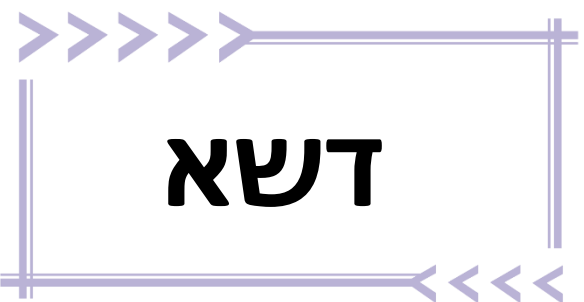
כאן נולדתי, כאן נולדו לי ילדיי
כאן בניתי את ביתי בשתי ידיי
כאן גם אתה איתי וכאן כל אלף ידיי
ואחרי שנים אלפיים סוף לנדודיי.

כאן את כל שיריי אני ניגנתי
והלכתי במסע לילי
כאן בנעוריי אני הגנתי
על חלקת האלוהים שלי.

כאן נולדתי...

כאן את שולחני אני ערכתי
פת של לחם, פרח רענן
דלת לשכנים אני פתחתי
ומי שבא נאמר לו "אהלן".

כאן נולדתי...

נספח 5 – כתב חידה

3 לזירים – כל שורה בכמה חידה אחר

• נִס תַּחֲיֵית הַשָּׁפָה (צבי אלפר)

• צְזִשְׁגִּמָּא בּוֹצ זְאִמְדָּצ, דְּקִפְּבָּצ פְּדַחֲפִיֶּצ (אתב"ש)

• 2, 70, 300, 200, 5, 40, 1, 40, 200, 6, 400, 5, 1, 30, 10, 90, 200, 400,

2, 30, 6, 40, 30, 1, 5 (גימטרייה)

• תַּחֲמַס יִצְיִסְךָ וְאֵלֶּךָ, תַּחֲמַסִּים תַּחֲמַסִּים תַּחֲמַסִּים

• Ba medabrim malahey hasharet veam hasegula

• בָּה גִּיָּא כְּוָאָה אֲאָא גְדוּא וְגוֹטָא (אלב"מ)

פתרון:

נס תחית השפה (צבי אלפר)

העברית שפה עתיקה, קדושה וקסומה

בעשרה מאמרות האל יצר תבל ומלואה

בה נכתבה התורה, נבאו נביאי האמה.

בה מדברים מלאכי השרת ועם הסגלה.

בה נשא תפלה לאל גדול ונורא

La renaissance de l'hébreu est un processus qui a eu lieu en Europe et en Terre d'Israël à la fin du XIXe et au début du XXe siècle

And with it, the Hebrew language changed from a religious and written language to a both spoken and national language

Este proceso no solo fue un proceso lingüístico sino que fue parte de diferentes procesos que comenzaron en el pueblo de Israel en esa época en especial la revolución sionista en el desarrollo del nuevo asentamiento hebreo en la tierra de Israel

• هذه الالعمليات ادت اخيرا الى اقامة دولة اسرائيل كدولة قومية وعبرية

פתרון:

חידוש הלשון העברית הוא תהליך שקרה באירופה ובארץ ישראל בסוף המאה התשע עשרה ובתחילת המאה העשרים (צרפתית)

ובמסגרתו הפכה השפה העברית מלשון דתית וכתובה ללשון מדוברת ולאומית (אנגלית)

תהליך זה לא היה תהליך לשוני בלבד אלא היה חלק מתהליכים נוספים שחלו בעם ישראל באותה תקופה ובעיקר במהפכה הציונית ובהתפתחות היישוב העברי החדש בארץ ישראל (ספרדית)

תהליכים אלה הביאו בסופו של דבר להקמת מדינת ישראל כמדינה לאומית עברית (ערבית)